

Uudistuva maankäyttö- ja rakennuslaki ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmä

Mitä jokaisen kunnan kannattaa tietää muutoksesta

Rakennetun ympäristön keskeisimmät tiedot tuotetaan saataville yhteiseen paikkaan ympäristöministeriön koordinoimassa nelivuotisessa (2020–2023) Ryhti-hankkeessa. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa digitaaliselle tiedonhallinnalle tarvitaan joitakin uusia rakenteita. Ryhti-hanke toteuttaa niitä käytännössä.

Rakennetun ympäristön digimuutoksen osia ovat

1. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus
2. Yhteentoimivuustyö: Luo yhteiset tiedonhallinnan mallit ja sanastot
3. Ryhti-hanke: Luo rakennetun ympäristön tietojärjestelmän. Tahtotila ja tuki muutokselle sekä laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.
4. Nykyisen kaavatiedon digitalisointi ja rakennustiedon perusparannus.

Kunnan näkökulmasta keskeinen muutos on, että tietoa valtiolle ei jatkossa tarvitse jakaa useaan kertaan, vaan valtion eri viranomaiset hakevat tiedon kerran.

Siirtymä digitaaliseen toimintatapaan tuo muutoksia kunnille. Niitä tulee esimerkiksi tiedonhallinnan vastuisiin, toimintaprosesseihin, käytössä oleviin tietojärjestelmiin, tietojen hyödyntämiseen ja luovuttamiseen, asianhallintaan ja yleisesti työtehtäviin.

Muutos aiheuttaa alussa kustannuksia ja vaatii uutta osaamista. Muutokseen tarjotaan niin rahallista kuin koulutuksen tukea. Uudistuksen vaikutuksia kuntiin arvioidaan parhaillaan ja erilaisten kuntien tarpeita selvitetään.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä tulee koostumaan kahdesta tietovarannosta.

1. Alueidenkäytön suunnitelmatietovaranto
 - Sisältää kaavojen pysyvät tunnistetiedot.
 - Tänne toimitetaan jatkossa päätöstiedot, suunnitelmat ja vaihetieto kaavoista.
 - Tietomallimuodossa laaditaan jatkossa maakuntakaava, yleiskaava, asemakaava, tonttijakosuunnitelma ja kaupunkiseutus suunnitelma. Lisäksi tieto rakentamisrajoituksesta, toimenpiderajoituksesta, rakennuskiellosta ja erityisharkinta-alueesta.
 - Yleisen alueen suunnitelma, kunnan maapoliittinen ohjelma ja yhteenveto. Näiden osalta ei toistaiseksi ole määritelty tietomallivaatimuksia.
2. Rakennustietovaranto
 - Tänne toimitetaan suunnittelumalli ja toteumamalli.
 - Lisäksi tietomallin mukaiset päätökset rakentamisluvasta, purkamisluvasta, maisematyöluvasta, poikkeamisluvasta ja rakennusjärjestyksestä.
 - Lupa rakentamiseen haetaan tietomallilla tai muutoin koneluettavassa muodossa.
 - Uusille rakennuksille konekielisesti luettavissa oleva käyttö- ja huolto-ohje. Ei toistaiseksi ole määritelty tietomallivaatimuksia.

Mitä hyötyä muutoksesta on kunnalle?

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ja uusi MRL helpottavat kuntien tiedonhallintaa.

- Tieto tallentuu uusiin järjestelmiin kuntien kaavoituksessa ja rakentamislupia käsiteltäessä vain kerran. Jatkossa manuaalinen tiedonkäsittely tulee vähenemään.
- Kuntien varoja säästyy, kun manuaaliseen tiedonhallintaan kuluu vähemmän aikaa.
- Yhteensopiva tieto ja yhteneväiset käytännöt helpottavat kunnan järjestelmähankintoja, kun räätälöintejä tarvitaan vähemmän.
- Tiedonkäsittely ja viestintä helpottuvat, kun kaavat ja rakentamisen lupien päätökset tuotetaan samanmuotoisena kaikissa kunnissa.
- Tiedot suunnitelmista ovat kolmannelle sektorille ja kuntalaisille saatavilla helpommin ja tiedottaminen sujuvoituu.
- Digitaaliseen turvallisuuteen ja tietosuojaan voidaan osoittaa keskitetyssä järjestelmässä enemmän resursseja kuin hajautetussa järjestelmässä.
- Kuntien rakennetun ympäristön suunnitelma- ja rakennuslupatietoihin liittyvien INSPIRE-velvoitteiden täyttäminen helpottuu.

Sanoista teoksi - tule mukaan luomaan tulevia valtakunnallisia toimintatapoja

Kunnat ovat rakennetun ympäristön tiedon merkittäviä tuottajia sekä hyödyntäjiä. Sen vuoksi kunnat ovat keskeisessä roolissa Ryhti-hankkeessa. Uuden tietojärjestelmän rakentaminen ja sen käyttöönotto ovat mittavia muutoksia, jotka herättävät paljon kysymyksiä. Kaikkiin kysymyksiin ei ole vielä vastauksia, vaan asioista päätetään hankkeen edetessä. Siksi haluamme sinun kuntasi osallistuvan mukaan tietojärjestelmän määrittelytyöhön, jotta osaisimme tehdä tietojärjestelmän käyttäjille sopivaksi.

Tule mukaan määrittelemään, miten rakennetun ympäristön tietojärjestelmä toteutetaan mahdollisimman hyvin kuntien tarpeita palvelevaksi. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää ja sen toteutusta aletaan määritellä huhtikuussa 2021, ja mukaan tarvitaan eri tahojen näkemys. Järjestelmän kehityksestä vastaa Suomen ympäristökeskus SYKE, ja sen määrittelytyötä ohjaavat SYKE ja ympäristöministeriö yhdessä.

Tässä vaiheessa etsimme kuntia osallistumaan kolmeen eri työhön, joissa määritellään tietojärjestelmää ja testataan valtakunnallisia tietomalleja. Työhön osallistuminen ei vaadi aiempaa tietomalliosaamista tai IT-määrittelyosaamista. Tärkeintä on, että kunta tuo omat toimintatapansa, prosessinsa ja kuntakohtaiset tarpeensa esille määrittelytyön aikana.

1. Miten uusi ja päivittyvä **tietomallimuotoinen rakennustieto** virtaa uuteen tietojärjestelmään rakentamisen lupien prosesseissa ja millaisia tietopalveluita tarvitaan rakentamisen tiedoille;
2. Miten tuotetaan **tietomallimuotoista yleis- ja asemakaavaa**, miten se virtaa uuteen tietojärjestelmään, ja millaisia tietopalveluita tarvitaan alueidenkäyttöön;
3. **Vanhojen yleis- ja asemakaavatietojen digitointi** uuteen tietomallimuotoiseen kaavaan. Vanhojen kaavojen digitointityössä kaavakanta voi olla rasterimuotoista tai koostua skannatuista paperikartoista. Se voi olla myös täysin tai osin vektorimuotoista.

Näin ilmoittaudut mukaan

Halukkaista kunnista kootaan keväällä porukka määrittelytyöhön ja testaukseen. Halutessaan mukaan voi lähteä puhtaasti seuraamaan etenemistä ja oppimaan samalla uusista tulossa olevista toimintatavoista. Ilmoittaudu mukaan [tästä linkistä](#) 31.3.2021 mennessä.

Lisätiedot

Erityisasiantuntija Tuija Pakkanen, tuija.pakkanen@ym.fi, p. 050 4710 891
Projektipäällikkö Päivi Malmi, paivi.malmi@syke.fi, p. 050 3757 114